

asperrimus sicut dicitur: „Non habebit Deus innocentem eum, qui vane vsurpauerit nomen eius“²³⁷ item: „Qui gladium acceperit, gladio peribit.“²³⁸ Reliquos vero, qui aut gemunt propter idola aut sal-[82:]tem non alieni sunt a pia concordia, monebimus, ne ab illis turbatoribus ecclesiae sese inflammari
 5 patiantur neque ipsorum crudelitati sese praebeant administros, sed negocium ipsum vna nobiscum hac propemodum ratione examinent.

Primum cum omnino tres reperiantur viae, quibus finiuntur etiam acerrimi conflictus et longissima bella: transitione vel deditio, oppressione alterius partis et transactione cogitemus, quae ex illis sit rector et melior. Exposita
 10 est causa, quae in controuersiam vocatur clare et sine ambiguitate. Cum igitur euident sit, vtra pars consensum vocis diuinae et sinceræ antiquitatis tueatur, et profecto altera vix aliquid, quod speciem veri habet, afferat, sed tantum reliquias pontificij dogmatis proponat, cur non cedimus perspicuae veritati? Cur anteferimus opinionum veterum quasi firmos vel aliquos singularum cupiditatum motus voci coelesti? Nonne cogitamus contumaciam prohibitam a Deo esse, nolle cedere meliora monentibus, sed pertinaciter in defendenda et ornanda sua opinione falsa laborate? Cessit Petrus monenti Paulo de abroganda legis Mosaicae obseruatione.²³⁹ Vniuersa synodus Nycena cessit Paphnutio suadenti, ne ferretur lex de coelibatu sacerdotum.²⁴⁰
 20 Etsi igitur ecclesiae nostrae constitutae sunt a doctoribus et excellentibus pietate et donis, si tamen aliqua doctrinae pars ab aliis paulo rectius illustrata et repurgata est, cur non imitamur regulam? „Si fuerit sedenti reuelatum, taceat prior“²⁴¹ item: „Variae sunt donorum species, sed vnus Spiritus.“²⁴² Haec igitur sicut expeditissima, ita profecto optima erat via coniungendi ecclesias
 25 praecipuorum regnorum in Europa et constituendi dulcem et salutarem concordiam, si maiori et meliori coetui cederemus. Sed adeo graua et multa hanc spem interuertunt impedimenta, vt optare quidem nobis talem statum liceat, sed eo peruenturi haud vnquam simus. A Deo igitur gubernationem consiliorum nostrorum petamus, qui faciat, vt tandem omnium ec-[83:]
 30 clesiarum consentiens sit vox et inuocatio. Nos autem secundum viam concordiae examinemus. Finiuntur interdum bella victoria per oppressionem et extinctionem partis contrariae. Et haec ratio plerisque ex nostris, quibus et propria laus et victoria vere vt ille dixit melle gratior est valde probatur. Ideo varia vbique cuduntur consilia, quomodo internecone partis alterius, tandem
 35 nostrum regnum possit conquiescere et amplificari, sed sicut victoria haec aduersus hostes externos laudabilis et optanda est, ita in bellis ciuilibus nemo

²³⁷ Ex 20,7; Dtn 5,11.

²³⁸ Mt 26,52.

²³⁹ Vgl. Gal 2,11–21; Act 15,1f.

²⁴⁰ Paphnutius, der Bekenner, soll auf dem Konzil von Nizäa verheiratete Kleriker verteidigt und so das Wohlwollen Kaiser Konstantins erlangt haben. Zu seiner Person vgl. James E. Goehring, Art. Paphnutius, in: RGG⁴ 6 (2003), 861.

²⁴¹ I Kor 14,30.

²⁴² I Kor 12,4.